

інститутів, що спроможні здійснювати вплив на студентське життя, якість освіти та виробництва, ухвалення й реалізацію суспільно значущих рішень; перетворенню студентських організацій на реальний інструмент підготовки майбутніх фахівців до управлінської діяльності в різних сферах суспільного життя й економіки, освіти й культури, формування їх активної громадянської позиції.

Список використаних джерел та літератури:

1. Вища освіта в Україні : навч. посіб. / за ред. В. Г. Кременя, С. М. Ніколаєнка. – К. : Знання, 2005. – 327 с.
2. Вища освіта в Україні і Болонський процес : навч. посіб. / за ред. В. Г. Кременя. – Тернопіль : Навчальна книга–Богдан, 2004. – 383 с.
3. Ніколаєнко С. М. Вища освіта – джерело соціально-економічного і культурного розвитку / С. М. Ніколаєнко. – К. : Знання, 2005. – 248 с.

Анотація

И.С.Руснак

Студенческое самоуправление как средство формирования управленческих умений будущих специалистов

В статье анализируются предпосылки зарождения и развития студенческого самоуправления в высших учебных заведениях Украины, раскрывается его роль в жизнедеятельности вуза и в подготовке будущих специалистов к управленческой деятельности.

Ключевые слова: *высшее учебное заведение, студенческое самоуправление, управленческие умения, учебно-воспитательный процесс.*

Summary

I.S.Rusnak

Students Self-Government as a Means of Managerial Abilities of the Future Specialists Formation

The article analyses the premises of origin and development of the students self-government in higher educational institutions of Ukraine, reveals its role in vital functions of higher educational institution and in preparation of the future specialists to the managerial activity.

Key words: *higher educational establishment, students self-government, managerial abilities, educational process.*

Дата надходження статті: „7” вересня 2012 р.

УДК 81'37:81

О.К.САДИКОВА,
старший викладач
(м.Хмельницький)

Розвиток полікультурної компетенції як одна з вимог сучасного виховання

Автор говорит про полікультурну компетенцію як необхідну умову успішного майбутнього сучасної людини. Оскільки поняття „полікультурна компетенція” є надзвичайно багатограним, виникає необхідність виділити її вирішальні компоненти. Формування полікультурної компетенції є метою всіх полікультурних тренінгів, які, на думку автора можна розділити на три основні групи: інформаційний, інтерактивний, культурно орієнтований.

Ключові слова: *полікультурна компетенція, соціальна, комунікативна, ділова компетенція, полікультурно компетентна людина, полікультурний тренінг (інформаційний, інтерактивний, культурноорієнтований).*

Постановка проблеми у загальному вигляді... Глобалізація є одним із значущих та найважливіших явищ останніх десятиліть, як у політичному, так і економічному відношенні. Вона сприяє розвитку міжнаціональних підприємств, надає можливості працевлаштування за кордоном. Досвід закордонного працевлаштування, нерідко негативний, викликає необхідність попередньої підготовки працівників більшості великих підприємств для роботи за кордоном. При цьому все більшого значення набуває поняття „полікультурна компетенція” як ключова кваліфікація майбутнього працівника.

Сучасна література з проблем міжнаціонального менеджменту одноставно підкреслює важливість набуття та розвитку полікультурної компетенції фахівців міжнародного рівня. „Як керівні, організаційні, комунікативні здібності є основними характеристиками сучасних висококваліфікованих фахівців, так полікультурна компетенція є ключовою характеристикою міжнародної підприємницької діяльності та міжнародного менеджменту” [1, с.97].

Аналіз досліджень і публікацій... Оскільки поняття „полікультурна компетенція” є надзвичайно багатограним, виникає необхідність виділити компоненти, які, на наш погляд, є вирішальними.

Й.Келлер та Ф.Новак у своєму педагогічному словнику дають визначення компетенції як здібності до певних дій. Передумовою для ситуативно обумовлених дій є наявність певних знань та навичок. Вони включають також поняття соціальної та комунікативної (здібність до вербального та невербального розуміння) компетенції. Автори наголошують, що компетенція – це те, „що можна набути через досвід, виховання та навчання” [2, с.215].

Полікультурна компетенція, на думку К.-Х.Флексинга, це уміння відповідно орієнтуватись та поводитись у сплетіннях різних культур [3, с.4].

На думку С.Леман полікультурна компетенція є особливою формою дійової компетенції в полікультурних ситуаціях, яка включає фахову, соціальну, методичну компетенцію та компетенцію самостійної поведінки. Особливу увагу авторка приділяє соціальній компетенції – умінню адекватно поводитися та спілкуватися з представниками іншої культури. Флексинг також виділяє ці окремі компетенції. Він дає визначення ділової компетенції як розуміння власної та чужої культурної особливості, а також знання глобальних сплетінь та залежностей; до категорії соціальної компетенції відносяться такі уміння як здатність до емпатії і розуміння конфліктів, суттю компетенції самостійної поведінки є знання та усвідомлення власних культурно виражених цінностей та уявлень, а також рефлексивне саморозуміння. Дійова компетенція, на думку Флексинга, є умінням аналізувати свою та власну культуру. Передумовою для цього є певні особистісні характеристики, такі як „гнучкість, впевненість у власних силах, знання власної культури, уміння протистояти стресам, протиріччям, емпатії” [5, с.63].

Г.Чен і У.Староста вбачають у „Intercultural Communication Competence” поєднання певних особистісних ознак, загальних комунікативних навичок, уміння психологічного пристосування та усвідомлення культурних особливостей [2, с.244].

Г.Едер формулює класичні вимоги та ознаки полікультурно компетентної людини: контактність, гнучкість у спілкуванні, цілеспрямованість у діях, емоційна стабільність.

Формулювання цілей статті... Основною метою статті є визначення полікультурної компетенції та її компонент. Завданнями статті є класифікація полікультурних тренінгів відповідно до залучених методів та характеристика стимуляційної гри як першого ступеня у розвитку полікультурної компетенції.

Виклад основного матеріалу... Аналізуючи визначення „полікультурної компетенції” у науково-педагогічній літературі, можна зробити висновок про те, що полікультурна компетенція передбачає

- уміння сприймати та аналізувати полікультурні ситуації;
- уміння критично оцінювати власну систему цінностей, власні уявлення, поведінку;
- ініціювання полікультурних процесів, протистояння дискримінації;
- сприяння та розвиток в інших співчуття та розуміння в процесі полікультурного навчання;
- уміння сприймати та опрацьовувати конфлікти в контексті полікультурності;
- набуття знань (історія міграції, правові положення, культурні орієнтири, превенція ухилення, відповідні методи);
- уміння переносити набуті знання у структуру власної організації.

Таким чином, всі дефініції вказують на те, що полікультурна компетенція складається як з когнітивної, так і афективної та поведінкової компоненти. Вона передбачає знання системи цінностей та норм кожного культурного простору. На жаль, у іншомовному просторі це не завжди можливо, отже полікультурна компетенція включає також уміння швидко зрозуміти та пристосуватись до ситуації. Формування полікультурної компетенції є метою всіх полікультурних тренінгів.

„Під полікультурним тренінгом розуміють всі тренінгові заходи, під час яких учасники, що навчаються, отримують інформацію, навички та уявлення, які надають їм можливість пристосуватися до чужої культури і діяти у ній вільно” [7, с.364]. Відповідно до наведеної дефініції полікультурні тренінги повинні сприяти змінам не тільки у мисленні (когнітивний рівень), але й у реакціях та поведінці. Існує велика кількість методів, які, окремо або в поєднанні, впливають на різні аспекти полікультурної компетенції. Загалом полікультурний тренінг охоплює всі заходи, метою яких є зробити людину здатною до конструктивного пристосування, правильних рішень та ефективних дій в умовах іншої культури та сплетіннях різних культур.

Методи тренінгів полікультурної компетенції можна розділити на три основних групи:

Інформаційний тренінг спрямований на когнітивний аспект полікультурної компетенції: учасникам повідомляють переважно країнознавчу інформацію про країну майбутнього перебування: політичні та соціальні умови, правила поведінки, рекомендації щодо умов життя

місцевих мешканців т.і. Інформаційний тренінг проводиться переважно у формі доповідей та показів відео і створює перше враження про традиції та культуру. Навіть якщо подібні заходи в більшості випадків відповідають уявленням учасників і задовольняють їх цікавість про іншу країну, вони лишаються досить часто поверхневими. Про розвиток полікультурної компетенції тут не йдеться, але фактична інформація про країну майбутнього перебування є важливою частиною ґрунтового підготовчого тренінгу.

Інтерактивний тренінг. Учасники тренінгу спілкуються з мешканцями країни, де вони планують перебувати. Під час тренінгу створюються реалістичні ситуації, в яких представники різних культур спілкуються безпосередньо і можуть пристосуватися один до одного. Через запропоновані теми дискусій або проблеми, які необхідно вирішувати разом, представники різних культур мають можливість активного навчання комунікації. Тимчасові непорозуміння, які базуються на культурно обумовлених зразках поведінки, вирішуються та пояснюються.

У культурноорієнтованому тренінгу учасник повинен самостійно дізнатись, як категорія культури впливає на поведінку та розуміння кожної окремої людини; свідомо протиставляються та порівнюються стандарти різних культур. Учасники дізнаються про труднощі спілкування та непорозуміння, які можуть виникнути в процесі міжкультурного спілкування. На перший план висувається не інформація про конкретні культурні стандарти, а загальний розвиток полікультурної дійової компетенції. До цієї категорії можна віднести так звані симуляційні ігри (Simulationsspiele).

Симуляційні ігри повинні сприяти розумінню засадних процесів полікультурного навчання. У симуляційних іграх створюються можливі (конфліктні) ситуації, у яких учасники під час спілкування презентують вигадані ними культури та відповідну манеру поведінки та системи цінностей та норм. Вони базуються на принципі „навчатись у дії” („Learning by doing”). Д.Сіск описує симуляційні ігри як „experimental exercises which (...) challenge assumptions, expand perspectives and facilitate change” [8, с.81]. Але така гра не є тільки імітацією. Термін «гра» вказує тут на особливу характеристику гри, протікання та завершення якої повністю або частково залежать від рішень гравців. Отже можна говорити про комбінацію імітації та гри. Учасникам надається можливість випробувати нові правила поведінки у вигляді гри та у невимушеній атмосфері. Це надає можливість розширити кут зору учасників і стосується як когнітивного, так і афективного аспекта сприйняття. На думку К.-Х.Флексинга, симуляційні ігри вказують на можливість культурної сенсифікації, першого ступеня у розвитку полікультурної компетенції.

Висновки... Полікультурне виховання є складним процесом, всі учасники якого є як учнями, так і вчителями, але набуття полікультурної компетенції має бути для молоді елементарною складовою їхньої соціалізації.

Список використаних джерел і літератури:

1. Thomas A./ Kineast, E./ Schroll-Machl, S.: Entwicklung interkultureller Handlungs-Kompetenz von international tätigen Fach- und Führungskräften durch interkulturelle Trainings. In: In: Götz, K. (Hrsg): Interkulturelles Lernen/ Interkulturelles Training. – München, 2000. – 237s.
2. Keller, J. A./Novak, F.: Kleines Pädagogisches Wörterbuch. – Völlig überarb. u. aktualis. Neuausg. – Freiburg: Herder, 1993. – 326 s.
3. Flechsing, K.-H.: Die Entwicklung interkultureller Kompetenz als ein Ziel globalen Lehrens und Lernens. 1996, www.gwdg.de/kflechs/iikdiaps3-96.html
4. Hinz-Rommel, W.: Interkulturelle Kompetenz. – Münster u.a., 1994. – 117 s.
5. Chen, G./ Starosta, W.J.: Foundations of Intercultural Communication. – Boston, 1998. – 179 s.
6. Prümper J. / Axel M. Interkulturelle Kompetenz durch interkulturelles Training. In: Clermont A./ Schmeisser W. (Hrg.): Internationales Personalmanagement. – München, 1997. – 198 s.
7. Sisk, Dorothy A.: Simulationgames as Training Tools. In: Fowler, S. M./ Mumford, M. (Hrg.) Intercultural Sourcebook: Cross-Cultural Training Methods Vol.1. – Yarmouth, 1995. – 273 s.

Аннотація О.К.Садикова

Развитие поликультурной компетентности как одно из требований современного воспитания

В статье автор говорит о поликультурной компетенции как о необходимом условии успешного будущего современного человека. Поскольку понятие „поликультурная компетенция” является чрезвычайно многогранным, возникает необходимость выделить ее решающие компоненты. Формирование поликультурной компетенции является целью всех поликультурных тренингов, которые, по мнению автора, можно разделить на три основные группы: информационный, интерактивный, культурноориентированный.

Ключевые слова: поликультурная компетенция, социальная, коммуникативная, действенная компетенция, поликультурно компетентный человек, поликультурный тренинг (информационный, интерактивный, культурноориентированный).

Summary

O.K.Sadykova

Development of Multicultural Competence as one of the Requests of Modern Education

The author of the article deals with the problem of multicultural competence as necessary request for successful future of a modern personality. As the phenomenon of "multicultural competence" is many-folded, there appears the demand to express its decisive competence. The forming of multicultural competence is the purpose of all multicultural trainings which, to the author's mind, are divided into three basic groups, i. e. informational, interactive and culturally oriented.

Key words: multicultural competence, social, communicative, active competence, multiculturally competent person, multicultural training (informational, interactive and culturally oriented).

Дата надходження статті: „28” вересня 2012 р.

УДК 373.29 : 005.8 (045)

О.О.САС,

кандидат педагогічних наук

(м.Хмельницький)

Використання методу проектів в процесі викладання курсу „Дошкільна лінгводидактика”: виховний потенціал

В статті розкрито вплив методу проектів на виховання у студентів професійних та особистісних якостей в процесі викладання курсу „Дошкільна лінгводидактика”.

Ключові слова: метод проектів, проектування.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Підготовка студентів до роботи з формування мовленнєвої компетенції дітей дошкільного віку – важлива складова загальної професійної кваліфікації педагога дошкільного профілю. Майбутній вихователь повинен не тільки досконало оволодіти теоретичними положеннями курсу, а й набути практичних умінь і навичок їх творчого застосування. Курс „Дошкільна лінгводидактика” включає різноманітні аспекти означеної проблеми з позицій сучасної психолого-педагогічної та лінгводидактичної науки. Даний курс має на меті озброїти студентів знаннями наукових (філософських, психологічних, природничих) засад побудови методики навчання рідної мови у дошкільному закладі, історії становлення та розвитку її як науки. Важливим чинником професійно-комунікативної компетенції майбутніх спеціалістів є лінгвістичний, котрий передбачає формування у них наукових знань з мовознавства, які є обов'язковою умовою ефективності розробки навчальних технологій мовленнєвої діяльності та спілкування дітей дошкільного віку з кожного розділу дошкільної лінгводидактики. Загальновідомо, що в процесі фахової підготовки вирішуються не лише навчальні, а й виховні завдання, спрямовані на виховання у студентів як професійних так і особистісних якостей.

Аналіз досліджень і публікацій... Проблему удосконалення змісту підготовки фахівців дошкільної освіти, різні аспекти фахового становлення майбутнього вихователя, розглядають Л.Артемова, Г.Беленька, А.Богущ, Н.Гавриш, Н.Лисенко, Т.Поніманська та ін. Розробкою проектної технології займаються К.Баханов, О.Коберник, Є.Павлютенков, М.Пелагейченко, Є.Полат, Н.Пахомова, Н.Матяш та ін.

Формулювання цілей статті... Мета статті – розкрити виховний вплив методу проектів на студента у процесі викладання курсу „Дошкільна лінгводидактика”.

Виклад основного матеріалу... Підготовка педагогічних кадрів, у тому числі і педагога дошкільного фаху, в першу чергу повинна відповідати вимогам сучасності, адже це перша освітня ланка, від якої залежить рівень освіченості і вихованості майбутнього покоління. Вивчення курсу „Дошкільна лінгводидактика” передбачає оволодіння студентами знаннями організації роботи з навчання дошкільників елементів грамоти та навичками планування різних видів роботи з розвитку мовлення, форм організації спільної роботи дошкільного закладу і сім'ї, дошкільного закладу і школи з розвитку мовлення дітей.

У Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії викладання дисципліни „Дошкільна лінгводидактика” здійснюється на 5 курсі, що дає можливість використовувати різні форми та методи навчання. На нашу думку, одним із ефективних методів навчання в процесі професійної підготовки студентів є метод проектів, який сприяє усвідомленому засвоєнню знань та набуттю практичних умінь.